

Дыдактычны матэрыял для падрыхтоўкі да ЦЭ

A1. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару а:

- 1) майст_р;
- 2) п_ўнафарматны;
- 3) тры_;
- 4) кр_шыць;
- 5) п_ясы.

A2. Адзначце словы, у якіх прапушчана літара у:

- 1) да...рача
- 2) рады..с
- 3) ка..чук
- 4) беларуска-..краінскі
- 5) шо..

A3. Адзначце выпадкі, у якіх прапушчана літара ў:

- 1) фа..на
- 2) са..дат
- 3) слова “..поперак”
- 4) а..тограф
- 5) вуліца ..барэвіча

A4. Адзначце выпадкі, у якіх дапушчаны арфаграфічныя памылкі:

- 1) фраў
- 2) Кавказ
- 3) сімпозіум
- 4) да Уладзіслава
- 5) вялікая ўрна

A5. Адзначце словы, пры перакладзе якіх з рускай мовы на беларускую адбываецца пераход [л] у [ў]:

- 1) Волга
- 2) полтысячи
- 3) шёлк
- 4) колхоз
- 5) колбаса

A6. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару э:

- 1) заш_лясцець;
- 2) пр_тэнзія;
- 3) ц_наўтварэнне;
- 4) др_зіна;
- 5) с_крэт.

A7. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару е:

- 1) п_рыяд;
- 2) зерн_ўборачны;
- 3) б_схмарны;
- 4) м_ккаваты;
- 5) св_тлыня.

A8. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару ь:

- 1) любан_скі;
- 2) нізен_кі;
- 3) парц_ера;
- 4) восем_;
- 5) аб_ява.

A9. Адзначце правільна напісаныя назоўнікі:

- 1) апетыт;
- 2) рассыланне;
- 3) узбярэжжа;
- 4) калоссе;
- 5) памяцьцю.

A10. Адзначце правільна напісаныя словы:

- 1) позні;
- 2) рашчоска;
- 3) міласэрдны;
- 4) хрышчоны;
- 5) надтачыць.

A11. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару д:

- 1) перакла_чык;
- 2) міласэр_ны;
- 3) фу_бол;
- 4) па_казка;
- 5) прыез_.

A12. Адзначце словы, у якіх прапушчана літара дз:

- 1) каар..ынаты
- 2) у зго..е
- 3) ..весце
- 4) па..везці
- 5) ві..эасалон

A13. Адзначце словы, у якіх прапушчана літара т:

- 1) шах..ёр
- 2) ап..эка
- 3) на плане..е
- 4) у сваяц..ве
- 5) на..юрморт

A14. Адзначце словы, якія трэба пісаць праз злучок:

- 1) (паў) Еўропы;
- 2) (кілават) гадзіна;
- 3) (горад) курорт;
- 4) (гідра) станцыя;
- 5) (кніга) выдавецтва.

A15. Адзначце словы, пры перакладзе якіх з рускай мовы на беларускую адбываецца пераход т у ц:

- 1) терпение
- 2) терраса
- 3) бантик
- 4) бритвенный
- 5) четверг

A16. Адзначце словы, дзе няправільна ўстаўлены выдзеленыя літары:

- 1) чырвананогі (бусел) – чырвонагаловік;
- 2) доўгахвосты – даўгажыхар;
- 3) шырокаплечы – шыракаэкранны;
- 4) політэхнічны – паліклініка;
- 5) стагоддзе – стометроўка.

A17. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску пішацца літара ы:

- 1) спад..спаду;
- 2) звыш..мклівы;
- 3) дэз..нфармацыя;
- 4) без..дэйны;
- 5) раз..грацца.

A 18. Адзначце словы, у якіх прапушчана літара а:

- 1) брэс..кі;
- 2) капуста..ны;
- 3) бес..ардэчны;
- 4) кіргі..скі;
- 5) рос..тань.

В 1. Як называецца буйная афрыканская птушка атрада бегуноў з прыгожым апярэннем?

В 2. Знайдзіце слова, у якім дапушчана памылка, і запішыце яго правільна:

Кацер мчаў на ўсю сілу, разразаючы суровыя хвалі і перадранішнюю цемру.

Варыянт 2

A1. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару е:

- | | |
|--------------|------------------|
| 1) б_змерны; | 4) в_лічыня; |
| 2) сув_зь; | 5) жыщц_радасны. |
| 3) гал_рэя; | |

A2. Адзначце прыклады з правільным напісаннем выдзеленых у словах літар:

- | | |
|-----------------------------|------------------|
| 1) цікавая фауна; | 4) гучнае «ўра»; |
| 2) поўны гарлачык; | 5) таматны соўс. |
| 3) святочна-урачысты дзень; | |

A3. Адзначце правільна напісаныя словы:

- | | |
|--------------|--------------|
| 1) саслоў'е; | 4) меньшы; |
| 2) голубь; | 5) фельетон. |
| 3) бар'ер; | |

A4. Адзначце правільна напісаныя словы:

- | | |
|----------------|-------------|
| 1) рассмяшыць; | 4) ванна; |
| 2) кампрэсар; | 5) калосье. |
| 3) узвышша; | |

A5. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару д:

- | | |
|-----------------|--------------|
| 1) перакла_чык; | 4) па_казка; |
| 2) міласэр_ны; | 5) прыез_. |
| 3) фу_бол; | |

A6. Адзначце словы, якія ў сваім саставе маюць прыстаўку да-:

- | | |
|-------------------|---------------|
| 1) даведка; | 4) дарэмны; |
| 2) падагульненне; | 5) дасканала. |
| 3) дарадчык; | |

A7. Адзначце словы, утвораныя прыставачна-суфіксальным спосабам:

- | | |
|------------------|--------------|
| 1) пасярэдзіне; | 4) паўтор; |
| 2) вышыванне; | 5) бяследны. |
| 3) перабудаваць; | |

A8. Адзначце словы, дзе прапушчаны склад ці:

- | | |
|----------------------------|--------------------|
| 1)жэла...навы цэх; | 4)новыя бо...кі; |
| 2)з'едлівая са...ра; | 5)мясное асар... . |
| 3)шкарля...навая эпідэмія; | |

A9. Адзначце словы, дзе неабходна выбраць склад дзі:

- | | |
|-------------------------------|--------------------------------|
| 1) камп'ютарныя (ды,дзі) скі; | 4) гарачыя бігу (ды, дзі); |
| 2) (ды,дзі)равая кішэня; | 5) (ды, дзі)пламатычная місія. |
| 3) нармажыць (ды, дзі)чыны; | |

A10. Адзначце словы, дзе неабходна выбраць склад ты:

- | | |
|--------------------------------|-------------------------------|
| 1) плас(ты, ці)чная хірургія; | 4) (ты, ці) ліканне сініц; |
| 2) плас(ты, ці)лінавая варона; | 5) кітабойная фла(ты, ці)лія. |
| 3) каталіцкія фана(ты, ці)кі; | |

A11. Адзначце словы, у якіх прапушчана літара ц:

- | | |
|----------------------|-----------------------|
| 1) важны пла...дарм; | 3) ліс...вяны гушчар; |
| 2) малі...венны дом; | 4).цяжкі ча...вер; |

5) пераканаўчае с...вяджэнне.

A12. Адзначце словы, дзе прапушчана літара ў(нескладовае):

- | | |
|--------------------------|---------------------|
| 1) Салтыко... Шчадрын; | 4) Франц Га...с; |
| 2) Юрый Рытхэ... ; | 5) Раджы... Гандзі. |
| 3) Уладзіслаў За...ялаў; | |

A13. Адзначце правільна напісаныя словы:

- | | |
|---------------|-------------|
| 1) цюбецейка | 4) аптымізм |
| 2) затвядзелы | 5) Хрысціна |
| 3) індэец | |

A 14. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску пішацца мяккі знак:

- | | |
|----------------|-----------------|
| 1) ін..шы; | 4) італ..янскі; |
| 2) барац..біт; | 5) калос..се. |
| 3)лёген..ка; | |

A15. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску пішацца апостраф:

- | | |
|-----------------|---------------|
| 1) любоў..ю; | 4) прэм..ера; |
| 2) раз..яднаць; | 5) ін..екцыя. |
| 3) лас..ён; | |

A16. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску не пішацца мяккі знак:

- | | |
|-----------------|-----------------|
| 1) восем..сот; | 4) ц..вёрдасць; |
| 2) падз..ме; | 5) фантан..чык. |
| 3) дзевяц..сот; | |

A17. Адзначце словы, якія пішуцца асобна:

- | | |
|-------------------------------|------------------------|
| 1) дыяметральна_супрацьлеглы; | 4) высока_эфектыўны; |
| 2) першабытна_абшчынны; | 5) дастаткова –вядомы. |
| 3) абсалютна_спакойны; | |

A18. Адзначце словы, якія пішуцца з вялікай літары:

- | | |
|-------------------------|-------------------------|
| 1) (А,а)ндрэева шапка; | 4). (К,к)упалавы паэмы; |
| 2) (Б,б)ыкаўскія героі; | 5) (Н,н)алібоцкая пушча |
| 3) (К,к)аменны век; | |

В1. Выпішыце слова, у якім прапушчана літара і:

- | | |
|-----------------|----------------|
| 1) с..граць; | 4) за..чаняты; |
| 2) за..малася; | 5) вы..шлі. |
| 3) за..скрыцца; | |

В2. Выпішыце слова, напісанае правільна:

- | | |
|----------------|------------|
| 1) зайздросна; | 4) ежджу; |
| 2) пяшчаны; | 5) праязны |
| 3) нісчымны; | |

Націск. Падбярэце рускія адпаведнікі да беларускіх слоў. Адзначце тыя, якія адрозніваюцца месцам націску

1. 1) асака; 2) вогненны; 3) дачыста; 4) пазвала; 5) алфавіт.		2. 1) аргумент; 2) веянне; 3) назвала; 4) маладосць; 5) абруч.		3. 1) маленькі; 2) мезенец; 3) дакумент; 4) снягі; 5) сабрала.	
4. 1) цыганы; 2) гліняны; 3) летапіс; 4) медыкаменты; 5) праспала.		5. 1) берагі; 2) латаць; 3) адазвала; 4) наспех; 5) шчаслівыя.		6. 1) набок; 2) крапіва; 3) інструмент; 4) брала; 5) берагавы.	
7. 1) прагнала; 2) знахар; 3) перапіс; 4) пашпарты; 5) чатырнаццаць.		8. 1) пяцёра; 2) нарвала; 3) простыя; 4) арахіс; 5) галасы.		9. 1) загіб; 2) родныя; 3) хрысціянін; 4) набрала; 5) магазін.	
10. 1) шквалісты; 2) занятасць; 3) заспала; 4) прасвет; 5) старыя.		11. 1) крапіва; 2) адзінаццаць; 3) каменны; 4) малы; 5) зрэдку.		12. 1) дачка; 2) азбест; 3) здала; 4) некаторы; 5) былі.	
13. 1) прыняты; 2) здаўна; 3) жылі; 4) спечаны; 5) вярба.		14. 1) замесці; 2) каршун; 3) рэмень; 4) абруч; 5) рэшата..		15. 1) лопух; 2) фартух; 3) зерне; 4) несяце; 5) ідзяце.	

Адзначце словы, вымаўленне якіх не супадае з напісаннем

- | | | |
|-----------------|------------------|--------------------|
| 1) карагод; | 5) лес і возера. | 5) трава і дрэвы. |
| 2) касцюм; | 1) перамешваць; | 1) касцёл; |
| 3) мярэжка; | 2) гарбуз; | 2) перадрукоўваць; |
| 4) перакідваць; | 3) прыдарожны; | 3) дрозд; |
| | 4) паслядоўнік; | 4) лодка; |

- | | | |
|--------------------|------------------|------------------|
| 5) ягады і грыбы. | 2) дуб; | 5) суседскі. |
| 1) павялічваць; | 3) пераздымаць; | |
| 2) дождж; | 4) кладка; | 1) касьба; |
| 3) дуб і бяроза; | 5) з Ігнатам. | 2) скеміць; |
| 4) вузкі; | | 3) загарадка; |
| 5) параўнаць. | 1) Змітрок; | 4) выветрываць; |
| | 2) перасоўваць; | 5) апусцелы. |
| 1) касцісты; | 3) грыб; | |
| 2) рэпартаж; | 4) абрэзка; | 1) не мог; |
| 3) пераконваць; | 5) сад і поле. | 2) смяешся; |
| 4) даведка; | 1) таўсцець; | 3) палескі; |
| 5) рабіна і сасна. | 2) воз; | 4) згаджацца; |
| | 3) холад і снег; | 5) з людзьмі. |
| 1) перазвоньваць; | 4) водпуск; | |
| 2) склад; | 5) аспрэчваць. | 1) адкруціць; |
| 3) касцюковіцкі; | | 2) згібаць; |
| 4) высадка; | 1) манікюр; | 3) параўноўваць; |
| 5) брат і сястра; | 2) ельнік; | 4) зжаліцца; |
| | 3) залічэнне; | 5) лісце. |
| 1) размераны; | 4) жытнёвы; | |

Знайдзіце словы з арфаграфічнымі памылкамі.

Дыктант, гвардзец, Двіна, дзівізія, медзіцынскі, тэатр, две хвіліны, дырыжор, счарствець, Матвей, лейтэнант, карціна, актор, арціст, інсцітут, мелодыя, дэмабілізацыя, брыгадзір, каменціраваць, дыктар, дзелегат, дзісплей, Людміла, дзіскета, гвардзейскі, вецерынар, адзвечны, мацерыял, кандыдат, цехніка, дзіплом, Канстанцін, брыцвенны, буцерброд, апетыт, апцека, практыка, целевізар, дэсерт, крыціка, камітэт, дзеталь, камп'юцер, этыкет, мадзель, агенчык, мядзьведзь, бульбяны, пальчык, студзенскі, лёгенькі, вішанка, чацьвер, вясельле, цмяны, позні, дзмухавец, у радасьці, дзьверы, ісьці, пісменнік, цьвёрды, меньш, больш, карэнчык, соценька, кончык, усьмешка.

Зрабіце арфаграфічнае рэдагаванне сказаў. Запішыце ў адпаведнасці з нормамі.

1. У верэсні адбудзеца сустрэча кіраўніка дзяржавы с лідарамі політычных партый.

2. Трэба, каб фронтом прашлі шырэнгі, песні, штандары, сіла.

3. Калі мы праходзім паўз вёскі, то на плыты ускакваюць голасістыя пеўні.

4. Лодар Касабуцкі ходзіць у час працы па цаху і практыкуецца ў боксе.

Прачытайце тэкст. Устаўце, дзе трэба, прапушчаныя літары і знакі прыпынку.

Добл...сць пры ім афіцыйна лічылася першай
Якас...цю во...на і на вайсковых агл...дах
Ён як апт...кар на вагах узваж...ваў хто лепшы
Лепшаму там жа за добл...сць і дзякаваў шчодро.
Ох н...любіў ба...зліўцаў і п...стаў з магнатаў!
Бу...ь ты магнатам але калі дрэйфіш у справе
Лёс незайздрос...ны ў такога пагарда дружыны.

Заданне: Ад наступных пар слоў утварыце і запішыце складаныя прыметнікі.

Шырокія, плечы	
тоўстыя, сцены	
гук, узмацняць	
добрая, якасць	
сельская, гаспадарка	
літаратура, мастацтва	
дваццаць, пяць	
паўднёвы, заходні	

Падкрэсліце няправільныя варыянты напісання ў радках, запішыце іх.

1) Прасвятая Дзева Марыя, бог Пярун, Ахілесавы пяты, Максімаў сшытак, Усявышні

_____;
2) усходне-афрыканскі, давыдгарадоцкі, белакрылы, высокаадукаваны, апавядальна-апісальны

_____;
3) паасобку, падобраму, памалу, наўцёкі, навіду _____;

4) стасямідзесяцідзесяцімільённы, чатыры дзясятых, пяць васьмых, дзвюмастамі

Заданне: Утварыце і запішыце новыя словы.

аб+ішоў _____

супер+ігра _____

па+іменны _____

пост+індустрыяльны _____

спец+інструктаж _____

без+інфляцыйны _____

пра+ігнараваць _____